

(Нови Репортер, 29. 9. 2010)



Иза нас је највећи дио још једне предизборне кампање у Републици Српској и Босни и Херцеговини. Иако у посљедњих неколико недеља у наступима страначких челника нису биле ријетке оцјене да је актуелни увод у одмјеравање снага међу овдашњим партијама «најпрљавији до сада», у стварности није било превише ослонаца за ту отрцану констатацију. Уколико се изузму инциденти у Шековићима и Орашју, у којима, срећом, није било људских жртава, али јесте забрињавајућих напада на имовину уз помоћ пиротехничких средстава, па и ватреног оружја, овогодишње политичко надметање у РС и Федерацији углавном је протекло у знаку сивила.

За максималне домете у слабашној конкуренцији за предизборну иновацију сезоне биле су задужене мање групације. Док су се «гиганти», тек уз повремена одступања, држали безбједне и предвидљиве зоне када је ријеч о реторици, слоганима и осталим пратећим ефектима кампање, излете ван тог простора правили су само живописни ликови, попут Јерка Иванковића – Лијановића, континуирано обученог у комичну мајицу са срцем на средини, као и остатак његовог чланства, или странке са егзотичним профилем за ову средину, као што је Еколошка партија РС, двосмислено спремна да «очисти Српску од сваког смећа», како је најављивао епски интониран глас у њиховом споту.

Густа магла: Такође, није било превише аргумената ни за сљедећи клише, присутан у вокабулару политичара који апстинирају од власти – да је «медијски мрак», прије свега у РС, достигао такве димензије да скоро нико од њих не може да допре до најширег броја гласача, укључујући многобројне потенцијалне бираче који редовно прате телевизију и повремено читају штампу, али не посјећују страначке промоције и окупљања. Јер, сада је хиперпродукција аудио-визуелног и писаног материјала са предизборном намјеном имала толики обим да су вјероватно и у обдаништима и у старачким домовима, а о средњој генерацији да се не прича, бомбардовани примјерци хомо сапиенса запамтили на стотине имена и презимена кандидата из читавог политичког спектра. Али, та неселективна конзумација имала је за резултат чињеницу да су «објекти» меморисали

«субјекте» углавном као слику без тона. Тако ће бити и у догледној будућности, док год политички Давиди не истакну бијелу заставу пред партијским Голијатима и нестану у таласу профилисања страначке сцене. Или, док «стратези» у изборним штабовима не схвате да прецијењују значај медија и маркетинга у комуникацији са грађанима, а потцијењују важност такозване интеракције, како воле да кажу у невладином сектору, односно, свакодневних људских контаката са породицом, пријатељима и познаницима.

Међутим, пошто је та сфера тешко уочљива и за социологе и психологе, а и сувише индивидуализована да би се у њој регистровале неке опште законитости, кључни учесници изборне трке углавном одапињу сопствене политичке стријеле наслијепо, пратећи властиту интуицију и рачунајући да ће бар дио њихових «пројектила» погодити циљ. Готово једини оријентир у том подухвату представљају им истраживања јавног мњења. Међутим, и у РС и у Федерацији, та професија и даље има рудиментарне форме, тако да ће партије и бирачи дочекати 3. октобар са тек неколико објављених, а при том прилично непоузданих анкета, ако се узме у обзир не баш блистава репутација њихових потписника, пречесто с разлогом критикованих да покушавају да креирају, а не да испитају политичко расположење јавности. Логично, такве «пројекције» брзо су изазвале читаву серију пародија у режији незадовољних странака, па је збрка постала комплетна, а магла још гушћа.

Ипак, и кокошке са великом диоптријом убоду понеко зрно, па су и овдашњи, или, прецизније, увозни «истраживачи» јавног мњења, може се рећи са пристојном дозом вјероватноће, погодили тренд који је присутан у гласачком тијелу, када већ нису открили иоле прецизну структуру те велике популације. Односно, блиска је реалности њихова процјена редосљеда политичких партија послје затварања бирачких мјеста, али су проценти прилично неувјерљиви и паушални. Уколико је већ тако, није на одмет упустити се у покушај да се сагледа постизборни терен, прије свега РС, а дјелимично и Федерације, не због унапријед бесмислене амбиције да се достигне статистичко визионарство без одговарајућих инструмената, већ ради детекције могућег правца у коме ће два ентитета и њихов лабави оквир, познат као БиХ, кренути у завршници 2010. године.

Велики упитник: Не постоје претјеране дилеме о томе да ће кандидати Савеза независних социјалдемократа за предсједника РС и српског члана Предсједништва БиХ заузети прво мјесто у борби за те функције. Та два случаја, ипак, имају и специфичности, које углавном потичу из чињенице да други човјек СНСД-а у незанемарљивој мјери политичку снагу црпи из харизме водеће особе те странке. Када тај ток добије и нумеричку подлогу у процентима, није искључено да ће ноћ између 3. и 4. октобра донијети Милораду Додику двоцифрену предност над Огњеном Тадићем, а Небојши Радмановићу нешто тијешњу, могуће и једноцифрену превагу у дуелу са

Младеном Иванићем. Осим већ поменуте хијерархије у владајућој партији, за такав расплет биће заслужан и релативно шири круг политичких опција које су се окупиле, а и јавно се декларисале на тај начин, око предсједника Партије демократског прогреса, него када је у питању потпредсједник Српске демократске странке.

Стварна контроверза предстојећих избора крије се у распореду мандата у Народној скупштини РС. Али, не због тога што би било изненађење да СНСД има највише мандата, да их слиједи СДС, те да ПДП сачува трећу позицију. Поента је у томе што и Савез независних социјалдемократа самостално, и три опозиционе партије из блока «Заједно за Српску» удружено, само у случају мало вјероватног скока у односу на досадашње репутације могу да освоје 42 посланичка мјеста или више од те доње границе натполовичне већине у НСРС. СНСД ће, по свој прилици, бити ближи таквом домету, али ће и они, као и осовина СДС – ПДП – СРС са великом радозналешћу гледати на учинак потенцијалних партнера из осталих странака које знатно заостају за њима.

Странка Милорада Додика може са доста сигурности да очекује да ће ДНС Марка Павића прећи цензус. Међутим, изнад политичке цијене коју ће морати да плате за нови циклус коалирања са том партијом већ стоји велики упитник, јер и конкуренција стоји у реду са понудом.

СНСД може да се нађе у незахвалној ситуацији и због тога што се листа њихових евентуалних савезника сузила на «једно слово», будући да је социјалиста Петар Ћокић добио битку са Здравком Крсмановићем на посљедњем партијском конгресу прије разлаза, али, очигледно, не и «рат» за подршку бирача склоних таквој оријентацији. Ту се круг затвара, јер су радикали са централом у Бијељини, односно, Београду, иако са Демократским народним савезом дијеле углавном афирмативан став према Додиковој националној политици, као и резерве према црвеној иконографији могућег «старијег брата», заосталој из неких прохујалих времена, пропустили воз који је кретао ка парламентарном статусу, извјесном у случају ДНС-а, онда када је на дијелу терена са странкама њихове јачине била знатно мања гужва.

Бројке и слова: Када је ријеч о опозицији, њеном трочланом језгру стоји на располагању већи број странака које ће, уз много напора, прећи цензус и добити најмање једног, а највише четири посланика у Скупштини. Скромне посјете на скуповима којима је присуствовао и Томислав Николић сугеришу закључак да се Српска напредна странка у РС не налази у тој групи. Нема ни Калинића, кога су «аутентични» опозиционари ионако отписали као неког ко се увелико нуди СНСД-у, али, због мизерне гласачке подршке не назире шансу да се искрца ни на једној, ни на другој обали. Има Чавића, са превеликим

апетитима из угла савеза «Заједно за Српску», али и бољим рејтингом међу западним дипломатама у БиХ него што је случај са СДС-ом, Михајлицом, па и ПДП-ом. Иако околности донекле олакшава могући прелазак цензуса НДС-а, странке тврдог, али не и претјерано конфликтног Крсте Јандрића, са Чавићевим ДП-ом појављује се незгодна ситуација за Младена Босића и Младена Иванића, јер ће се, чак и ако им се отвори перспектива тешко достижне већине, суочити са готово немогућом мисијом држања на окупу броја партија који превазилази обим с каквим је могућа стабилност.

Права невоља за опозиционаре, ипак, почиње са Здравком Крсмановићем и Бојаном Бајићем. Јер, са њима се не слажу у елементарним виђењима будућности РС и БиХ. То ће бити истински тест за СДС, ПДП и СРС. Ако зарад бројки буду игнорисали слова чији су аутори предсједник НСП-а Здравко Крсмановић, као и стварни шеф Наше странке Данис Тановић, такав прелазак Рубикона брзо ће им се осветити. Не због сигурног губитка кредибилитета међу изразитом већином опозиционих гласача који се идентификују са Републиком Српском, иначе непостојећом категоријом у стварном систему (анти)вриједности троугла Крсмановић – Бајић – Тановић, већ због тога што се водећи «нови социјалиста» не шали када каже да, осим пет посланика, очекује и премијерску позицију у РС. О томе нешто више зна потпредсједник САД Џозеф Бајден, човјек из чијих уста је Крсмановић, према писању лондонског «Тајмса», не тако давно чуо симптоматичну реченицу: «Рачунамо на вас».

Ни власт ни главна опозициона струја у РС не морају да очекују да ће мутна политичка вода у Федерацији послје избора постати бистрија. Тамо ће их чекати Златко Лагумџија и Жељко Комшић са повампиреном Алијансом за промјене на власти у Сарајеву, као и противници Пировог побједника Драгана Човића на слуганским мјестима, резервисаним за подобне Хрвате, у Мостару. Валентин Инцко ће до краја мандата у ОХР-у бити ирелевантан, јер је посљедњом серијом ступидарија у интервјуу бечком «Стандарду» показао да, осим што је безнадежно лимитиран, није ни компетентан за расплете које описују знатно упућенији тумачи западних планова у БиХ од њега.

На симптоматичан датум – 11. септембар, професор Кристофер Кокер, шеф Катедре за међународне односе у реномираној Лондонској школи економије, изјавио је у београдској «Политици»: «Добра вијест је да ће Србија постати чланица ЕУ у наредних 15 година и да ће бити посљедња земља која ће се прикључити прије него што затворимо врата. Лоша вијест је да ће БиХ поново експлодирати у наредних годину или двије, као резултат етничких трвења»!

Добра вијест је да ни владајућа коалиција у РС, ни савез «Заједно за Српску», без

Финиш страначке трке

Пише: Саша Бижић
петак, 01 октобар 2010 13:53

обзира на резултат избора, не прихватају да постдејтонско клатно које се већ деценију и по креће између дисолуције и унитаризације БиХ, у периоду из Кокерових кризних предвиђања превагне на ову другу страну. Лоша вијест је да је Здравко Крсмановић, са Бајденом иза леђа, озбиљан у сопственим «државничким» амбицијама.